

MODERN SZÍNES NYOMÁS

A fotomechanikának az utóbbi években való hatalmas fejlődése szakunkat mint olyant, amelynek fejlettségétől függ az előbbinek boldogulása, oly helyzetbe hozta, hogy ha a hozzáfűzött kívánalmaknak meg akar felelni, a gépteremnek alapos változáson kellett keresztülmennie. Ha egy-két évtizedre visszapillantunk, még mindenütt oly szerkezetű sajtókat találunk, mint amelyeneket a föltalálók kezdetben építettek; az évtizedek hosszú sora semmit sem változtatott rajtuk s csak az autotípia feltalálása után kezdték gyárosaink gépeiket olyképpen szerkeszteni, hogy azokkal a kívánt eredményt elérhessük.

Hogy egy- vagy többszínű illusztrációs munkát kifogástalanul nyomhassunk, legfőbb kellékek a jó ellenálló képességgel bíró gép, a kifogástalan papíros és festék, meg egy olyan ember, aki mindezekkel banni tud. Sajnos azonban a legtöbb esetben nincs meg mindez a most elősorolt kellék. Papirost, festéket csak kapunk, de a gépről rendszeren megelégedzünk.

Hogy mily gépet használjunk, az rendszeren az illető munkától függ. Láttam egy hatvan géppel felszerelt elsőrendű nyomdát, ahol bárminő munkához is csak a rendes hátulkirakó nehéz sajtókat használták; csodálatos, hogy ez a nagy nyomda megközelítően sem volt annyira üzemképes, mint egy másik, jóval kisebb, de jobban vezetett vállalat, amelynek fő foglalkozása a citokrómiai és háromszínű képek nyomtatása volt. Itt már a színnyomásos munkákat kivétel nélkül elülkirakó egytúrás gépen készítették, amely e célra hasonlíthatatlanul jobban megfelel. Igaz, hogy van eset, amidőn az elülkirakás pillanatában az első nyomat elkarcolódik, de ha tekintetbe vesszük, hogy a kirakók sokkal több piszkítást, gyürődést okoznak, az elülkirakásnál pedig egy kis gonddal az említett karcolásnak könnyen elejét vehetjük: előnyt mégis az olyan tökéletesbitett szerkezetű elülkirakó gépeknek kell adnunk, amelyeknek formájához könnyen hozzáférhetünk. Olyan munkákhoz, amelyek rendkívül pontos regisztert kívánnak; készíttessünk a nyomóhengerre külön e célra szerkesztett masszív illesztőket.

Fentebb említést tettem a citokrómiáról. Nem tudom, hogy a mi szakirodalmunkban volt-e szó róla, röviden azonban leírom a citokrómiai nyomtatást, már csak azért is, mert Németországban igen sűrűn foglalkoznak vele és amaz előnye révén, hogy egy gépen nyomható az egész színsorozat egyszerűre, nagy jövőt jósolnak neki.

Cítokrómia alatt egy a müncheni Albert E. dr. által szabadalmazott nyomtató eljárást értünk. A föltaláló a fotomechanika segítségével egészen új rendszer szerint nyeri a színnyomáshoz szükséges lemezeket. A többi rendes eljárásoktól nagyjából abban különbözik az Albert dr. eljárása, hogy ő a képben foglalt sötét színeket mechanikai úton megvilágosítja olyképpen, hogy azok a nedvesen egymásra való nyomáskor egymásnak ne ártsanak, valamint a túlsötét részeket mindenütt, ahol azok kedvezőtlenek lehetnének az össznyomásra, eltávolítja. Ezzel az eltávolítási móddal, amely szabadalmazva van, egyúttal a fedést korlátozó színeket is kiveszí és így a fekete lemez hozzáadása után mindig tiszta fedést ér el, amelynek hiánya pedig az eddigi eljárásoknál mindig nagyon sok baj okozója volt.

A géptechnika egyik legújabb, s amint látszik célszerűség tekintetében megfelelő műve pedig az ilyen lemezeket nyomtató négyszínnyomós gép, amelyből idáig még csak egy van működésben, építés alatt azonban több is van. Alkalmam volt ahhoz, hogy e gépet működés közben lássam, s mondhatom, hogy bámulatos egyszerűsége révén az a legmesszebb menő kívánalmaknak is megfelel.

A gépet Lambert francia gépgyáros építette. Szerkezete nagyban hasonlít valamely hosszú elülkirakó géphez. Minden színnek külön nyomóhengere, talpzata és festékszerkezete van. A berakás rendes módon történik; az első nyomás után az ivet elül kirakva a gép csúszós ívfogó szerkezettel átadja a második nyomóhengernek és így tovább, míg a kész nyomtatvány ki nem kerül. Nagy előnye a gépnek, hogy a kész kép mindig szemünk előtt van és az esetleges eltéréseken könnyen segíthetünk. Ez pedig háromszín-nyomásnál úgyszólván lehetetlen, s mindig ki vagyunk téve annak, hogy munkánk valamely csekély eltérés miatt selejtté válik.

E gépen a sok apró újítás közt feltűnt, hogy a nyomóhenger száznegyven klisé nyomása mellett sem zörgött egy cseppet sem. Kérdésekre megmutatták a nyomóhenger csapágyait; a felső és alsó csapágó közt fél centiméternyi hézag volt és így erős nyomótalpzat mellett a nyomóhenger — folyton pontosan beállítva — nem zöröghetett.

Ennyit a gépről. Ami a papirost illeti, ha illusztrációkhoz való papirost kell választanunk, okvetlen műnyomó-papirost válasszunk. Tanácsos ezt nagyító üveggel megnézni és azt választani, amely kevésbé lyukacsos.

Festéket illetőleg — legyen az bár színes avagy fekete — csak olyant használjunk, amely nyomtatás közben nem rakódik le a formába. Ami végre a munkást illeti, e kellékre vonatkozóan is nagyon rövid a feleletem: Magyarországnak ép úgy vannak intelligens munkásai, mint bármely más államnak; csak alkalmat kell adni, hogy tudásukat érvényesíthessék.

JANOVSZKY JÁNOS.

KÜLÖNÖS FESTÉKFAJTÁVAL nyomódnak az Egyesült-Államok bankjegyei. E festék recipéje egyetlen családnak a titka, s e család tagjai közül egyszerre csak egyetlen ember ismeri a festék összekotyvasztásának a módját. Ha érzi, hogy a vége közeledik, rábizza a titkot a család egy másik tagjára. Ez az ember körülbelül tizennégy napi munkájáért 230.000 koronát kap évenként. Ha a munkájába belefog: többszörös lakattal elzárt szobájába vonul, a készen lévő sokféle alkotórészből úgy keveri össze a festéket, hogy az ezzel nyomtatott bankjegyek hamisítása teljesen ki van zárva.